

RTV Drenthe – online

Edgar Wieten & Jeroen Grooten

24 juli 2026, 17:59 uur

Drager van pronkstuk uit Slag bij Ane bekend: 'Echt een vechtersbaas'

Heraldisch wetenschapper Klaas Padberg Evenboer. © RTV Drenthe / Edgar Wieten

De drager van de bronzen pommelkroon, een overgebleven pronkstuk van de Slag bij Ane, is bekend. In het Museum Gramsbergen werd na lang zoeken vandaag een naam aan het object verbonden.

Het kleine koperen bolletje, dat vaak aan het uiteinde van een middeleeuws dolk of zwaard zit, maakte onderdeel uit van de wapenuitrusting van de elite ridder Heinrich van Bernsau. "Dat was echt een vechtersbaas die gewoon werd opgeroepen om ten strijde te trekken", vertelt Klaas Padberg Evenboer, die als heraldisch wetenschapper wapens onderzoekt uit de middeleeuwen.

Vazal van de Keulse aartsbisschop

Van Bernsau, zoon van Graaf Adolf III van Berg, was ten tijde van de Slag bij Ane vazal van de Keulse aartsbisschop. "De bisschop van Utrecht had toen een beetje *beef* met Rudolf van Coevorden, en heeft toen verschillende graven, hertogen en aartsbisschoppen opgeroepen om in 1227 mee te doen aan deze slag."

Nu de drager van de pommel bekend is, blijkt de historische waarde van het pronkstuk nóg groter dan eerder gedacht. De ontrafeling van die geschiedenis razendsnel gedaan, omdat het object tot twee jaar terug nog in een leeg bakje Chinees lag te verstoffen.

Wat is de Slag bij Ane?

De Slag bij Ane was een grote veldslag op 28 juli 1227, waarbij Rudolf van Coevorden met een Drents leger de bisschop van Utrecht versloeg. De met zware harnassen en wapens uitgeruste ridders van de bisschop hadden geen rekening gehouden met de drassige ondergrond en zakten weg.

Dit jaar wordt er voor het eerst officieel wetenschappelijk onderzoek gedaan naar de Slag bij Ane. Daarbij hopen onderzoekers erachter te komen waar de veldslag is uitgevochten en waar het bisschoppelijk kampement is geweest. Daar hoort ook onderzoek naar gevonden objecten bij, zoals de pommel van Toenhake.

Per toeval gevonden

Het bronzen object werd 35 jaar geleden per toeval gevonden met een metaaldetector in Hardenberg, vlakbij de Vecht. Toen Jurrien Toenhake, de vinder, een nieuwe metaaldetector kocht sprong het object bij de verkoper in het oog. "Hij zei: 'Weet je wel wat je hier hebt? Dit kan weleens een onderdeel zijn dat gebruikt is bij de Slag bij Ane'. Toen is het balletje gaan rollen, met allerlei onderzoeken."

"De meeste pommels hebben die versieringen niet, dat betekent dat ie van een adellijke of ridderlijke familie is

Jurrien Toenhake

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en het Rijkserfgoedlaboratorium bogen zich over de uiterst zeldzame vondst. Zij kwamen al snel tot de conclusie dat de pommel uit 1195 stamt.

De pommel is aan één kant versierd met onder meer een rood kruis. © RTV Drenthe / Edgar Wieten

In dit geval is de pommelkroon rijk versierd: op de ene zijde een rood kruis met witte druppelvormige vlakken, op de andere kant een wit wapenschild met blauw bovenzak. "De meeste pommels hebben die versieringen niet, dus dat betekent wel dat ie van een adellijke of ridderlijke familie is", aldus Toenhake.

Herkenningsteken voor kruisridders

De versieringen op de pommel verraden dat zijn drager Heinrich van Bernsau nog meerdere veldslagen dan die in Ane heeft meegemaakt. Het kruis op het koperen bolletje werd vaak als herkenningsteken aangebracht door rijkere ridders die meevochten in een kruistocht, legt Padberg Evenboer uit. "Van Bernsau was dan ook in 1213 met zijn broer en neef in Egypte, om mee te doen aan de vijfde kruistocht."

Graven op een plek waar een metaaldetector aansloeg © Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed

"In Nederland is verder geen pommel gevonden van dit formaat

Jurrien Toenhake

Behalve de rijke geschiedenis, is het object ook uniek in zijn soort. "Dit is zo'n uniek product, zeker uniek voor Nederland", stelt Padberg Evenboer. Toenhake vult aan: "De meeste liggen in het Metropolitan Museum in New York. In Nederland is er verder helemaal geen pommel gevonden van dit formaat."

Deze pommel zal de oversteek naar Amerika overigens niet maken, zegt Toenhake. "Ik wil hem wel graag hier in de regio houden bij een lokaal museum, of voor een tijdelijke tentoonstelling van de Slag bij Ane. Daar gaan we samen met de archeologen een leuke plek voor vinden."